

Struma

Vad är struma?

Struma innebär att sköldkörteln är förstörd men säger inget om dess funktion, d.v.s. sköldkörtelhormonnivåerna kan vara normala, förhöjda (hög ämnesomsättning) eller låga (låg ämnesomsättning). I det följande berörs struma med normala hormonnivåer d.v.s. normal ämnesomsättning. Sköldkörteln kan vara symmetriskt förstörd och ha en jämn konsistens (diffus struma). Alternativt kan sköldkörtelns yta vara ojämn och bestå av en eller flera knölar (knölstruma). Diffus struma övergår med tiden ofta i knölstruma

Vilka drabbas av sjukdomen?

Struma förekommer i alla åldrar men är något vanligare under puberteten och graviditeten. En sköldkörtelförstoring förekommer något oftare hos kvinnor än hos män. Struma kan utvecklas vid brist på jod, vilket dock numera sällan ses i Sverige, då vårt bordssalt är joderat. Det finns även ärftliga faktorer som kan bidra till utveckling av struma. Orsaken till den vanliga sporadiska struman är dock oklar, men sannolikt föreligger rubbningar i hormonproduktionen. Struma kan även vara orsakad av inflammation, cystbildning, godartade eller mer sällan elakartade tumörer.

Vilka symptom får man av struma med normala sköldkörtelhormonnivåer?

Förutom kosmetiska symptom kan en tillväxt av sköldkörteln leda till lokala besvär från halsen såsom trycksymptom, sväljningssvårigheter och i sällsynta fall andningssvårigheter. Någon gång kan blödningar inom struman leda till smärtor och ömhet över sköldkörteln.

Hur diagnostiseras sjukdomen?

- Genom en klinisk läkarundersökning går det oftast att bedöma om sköldkörteln är förstörd samt om struman är jämn eller knölig.
- Blodprover analyseras för att bestämma sköldkörtelhormonnivåerna och förekomst av antikroppar riktade mot sköldkörteln.
- Vid struma med normal ämnesomsättning används ofta ultraljud för att bestämma strumans storlek och förekomsten av knölar.
- Finaålspunktion och mikroskopisk undersökning av sköldkörtelceller utförs ofta mot isolerade knölar som upptäckts vid läkarundersökning eller ultraljud.
- Vid en isotopundersökning (scintigrafi) injiceras i en blodåder ett radioaktivt märkt ämne vilket tas upp i sköldkörteln, som därigenom kan åskådliggöras på en fotoliknande bild. Vid struma med normal ämnesomsättning görs scintigrafi endast vid vissa tillfällen som komplement till ultraljudsundersökning för att ytterligare kartlägga sköldkörteln och eventuella knölar.
- Slätröntgen av halsens mjukdelar alternativt undersökning med datortomografi eller magnetkamera kan användas för att undersöka strumans utbredning, samt om det finns påverkan på luft- eller matstrupe.

Hur behandlas patienter som har struma och normala sköldkörtelhormonnivåer?

Operation rekommenderas vid tumörmisstanke, om patienten har trycksymptom mot luftstrupe eller matstrupe, eller om struman är kosmetiskt besvärande. Efter operationen kan det i vissa fall bli aktuellt med sköldkörtelhormonbehandling.

Om man kommer fram till att patienten inte skall opereras kan man i vissa fall ge behandling med sköldkörtelhormon i syfte att förhindra ytterligare tillväxt av sköldkörteln. Effekten av denna behandling är dock ofta ganska begränsad. I många fall avstår man därför från behandling och följer patienten med kontroller.

Prognos

Struman kan vara oförändrad under många år men kan också tillväxa kontinuerligt eller i perioder. Ibland kan struman även minska spontant i storlek. Knölstruma som funnits länge kan ibland börja producera för mycket sköldkörtelhormon och kan då leda till hög ämnesomsättning.